

ŠTEFAN NEMANJA

Prišel je na oblast, ko je Tihomirja pregnal s prestola in se okoli leta 1170 razglasil za velikega župana. Bizanc pa je bil pod Manuelom Komnenom dovolj močan, da se Srbija ni mogla popolnoma odtegniti Bizantinskemu vplivu. V sporu z Bizancem in Benetkami se je Nemanja povezal z Beneško republiko in začel napadati bizantinska mesta ob Jadranskem morju (predvsem Kotor). Toda Manuelu Komnenu je uspelo z diplomatskimi akcijami postal gospodar položaja (akcije Benečanov je onemogočila kuga) in imel proste roke za napad na Srbijo. Nemanja je spoznal, da je upor zaman in se cesarju predal. Šele po Komnenovi smrti (1180) je imel Nemanja v boju za osvoboditev več uspehov. Ugodne zunanjepolitične razmere so omogočile Nemanji, da se je za vedno osvobodil bizantinske nadoblasti in znatno razširil ozemlje. Zasedel je plodno **Kosovo polje** ter **zgornji in spodnji Pilot v Albaniji**.

Ko se je Bizanc otresel križarjev je z vso silo napadel Srbijo. Nemanja je bil premagan in s cesarjem Izakom Angelom sklenil mir. Bizanc zmage ni mogel izkoristiti do konca, zato je bila Srbija moralni zmagovalec tega boja – nič več ni priznavala bizantinske nadoblasti, obdržala je velik del obmejnih osvojenih predelov. V teh bojih proti Bizancu pa je Nemanja osvojil tudi **Zeto (Dukljo)**, ki je obdržala poseben položaj. Dal jo je v upravo svojemu najstarejšemu sinu Vukanu.

Nemanja se je v notranjem razvoju države moral spoprijeti tudi z močnim, fevdalnemu redu sovražnim, gibanjem – bogomilstvom (imelo je pristaše tudi med plemstvom). Na državnem zboru je predlagal sklep, da je treba to herezijo uničiti. Z vojsko in krutimi kaznimi je uničil to gibanje, ki je ugodne razmere za svoje delovanje našlo v Bosni.

Kmalu po pomiritvi z Bizancem se je Nemanja umaknil. Na državnem zboru je bil za velikega župana imenovan njegov sin Štefan (oženjen je bil z nečakinjo Izaka Angela), verjetno pod Bizantinskim pritiskom. Vukan je še naprej obdržal Zeto (1196).

Nemanja se je pomenišil in dobil ime Simeon. Odšel je v svojo zadužbino – samostan Studenico, od tam se je preselil na S. Goro – Atos, kjer je že bival njegov mlajši sin Rastko – Sava.

Glavna zasluga Nemanje je v tem, da je zedinil srbske dežele ter zaokrožil teritorij z osvajanjem bizantinskih obmejnih oblasti na vzhodu in jugu. Ustanovil je tudi takšen politični položaj, ki je bil osnova za kasnejši vzpon in moč Srbije. Njegova dejavnost je zasenčila vse, kar je bilo pred njim doseženo. On je dinastiji dal celo ime. Prav zato imajo Štefana Nemanjo za *pravega ustanovitelja države*.